

1. Bamidbar 27:1

And the daughters of Tzelofchad... drew near, and these are the names of his daughters: Machlah, Noah, Choglah, Milkah and Tirtzah.

2. Bamidbar 36:11

And Machlah, Tirtzah, Choglah, Milkah and Noah became wives to their cousins.

3. Talmud, Bava Batra 120a

להלן מנאן הכתוב דרך גדולתן וכאן דרך חכמתן. מסייעא ליה לרבי אמי דא"ר אמי בישיבה הלך אחר חכמה במסיבה הלך אחר זקנה. א"ר אשי והוא דמפליג בחכמה והוא דמפליג בזקנה.

Later the text listed them in age order, and here in wisdom order. This supports Rabbi Ami, who said in yeshiva we go with wisdom order, in a feast go after age order. Rav Ashi said: This is only if one is much greater in wisdom and one is much greater in age.

4. Rashbam (12th century France), Commentary to Bava Batra 120a

כשנישאו בנות צלפחד מנאן הכתוב דרך גדולתן דכתיב... ומסתבר דכך נולדו כדכתיב לא יעשה כן במקומנו לתת הצעירה לפני הבכירה.
When the daughters of Tzelofchad married, the text listed them in age order, as it says... And logically, this is their birth order, as it is written, "It shall not be done thus in our place, to give the younger before the elder."

5. Tosafot (12th-13th century Western Europe), Kiddushin 52a

מעשה בא לפני ר"ת בבנו של הר"ר אושעיא הלוי שקידש בת עשיר אחד ואמר 'בתך מקודשת לי' סתמא ולא פירש 'פלוגית בתך', ואמר ר"ת דמקודשת... אפי' לא פירש נמי אפי' בפה [בשעת שידוך] יש לנו לומר דקידש הגדולה משום דלא יעשה כן במקומנו לתת הצעירה לפני הבכירה.

והר"ר מנחם מיוני נחלק עליו ואמר דהא הוי נמי כמי שקידש אחת משתי אחיות... ואף ר"ת חזר בו ולא עבד עובדא.

It once came before Rabbeinu Tam with the son of Rabbi Oshia HaLevi who was *mekadesh* the daughter of a wealthy man, saying "Your daughter is *mekudeshet* to me" without specifying "Your daughter X". Rabbeinu Tam said she was *mekudeshet*... Even though he did not specify even verbally [at the time of the *shidduch*], we can say that he was *mekadesh* the elder daughter because "it shall not be done thus in our place, to give the younger before the elder." And Rabbi Menachem of Yuni disagreed, saying that this is also like the case of one who is *mekadesh* one of two sisters... And even Rabbeinu Tam recanted, and did not act on it.

The Tur's Position

6. Rabbi Yaakov ben Asher (14th century Spain), Tur Yoreh Deah 244

בישיבה של דין או של תורה הולכין אחר החכמה להושיב החכם ובחור בראש ולדבר תחלה ובמסיבה של משתה או של נישואין הולכים אחר הזקנה להושיבו בראש.

In a meeting of litigation or Torah we follow wisdom, placing the young and wise person at the head and having him speak first. And in reclining at a feast or marriage, we follow age to place him at the head.

7. Rabbi Yoel Sirkis (17th century Poland), Bach to Yoreh Deah 244

תימה אמאי איצטריך לפרש של נישואין טפי משאר מסיבה של משתה? ונראה דהאי של נישואין הכי פירושא: **אם אחים או אחיות יעשו להם נישואין אף על גב שאחד גדול מחבירו בחכמה לא יקדימו לעשות נישואין לקטן בשנים מפני שהוא גדול בחכמה אלא יקדימו לעשות נישואין לגדול בשנים אף על פי שהוא קטן בחכמה.** דהכי איתא בפרק יש נוהלין גבי בנות צלפחד...

I am shocked; why did he need to specify marriage, apart from any other joyous feast? And it appears that this is the meaning of the marriage reference: If they may a wedding for brothers or sisters, even though one is greater than the other in wisdom, they should not do the marriage for the younger one first due to his greater wisdom. Rather, they should first marry off the elder in years, even though he is smaller in wisdom, as found in Bava Batra re the daughters of Tzelofchad...

How could we pasken like Lavan over Yaakov?

8. Rabbi Asher Weiss, Minchat Asher 2:74:2

תירוץ נפלא ומחודד כתב הגאון המהרש"ם בספר תכלת מרדכי על התורה, דהנה כתב רש"י בפרשת תולדות (כ"ה כ"ו) דבתאומים הראשון ליצירה הוא האחרון לפטר רחם, ובאמת היה יעקב הבכור שהרי כיון שעשו יצא ראשון לאויר העולם, בהכרח נוצר יעקב תחלה והוא הבכור. ויעקב לשיטתו נקט דגם רחל היא הבכורה וזה לפי מש"כ בספר נחל קדומים (פרשת ויצא) דרחל ולא תאומות היו אלא שלא נולדה תחלה. והרי לשיטתו של יעקב השני ללידה הוא ראשון ליצירה ומש"כ סבור היה שרחל היא הבכורה ויש להשיאה תחלה, אך לעולם אין יעקב חולק על דברי לבן ש"לא יעשה כן במקומנו לתת הצעירה לפני הבכירה", ודפח"ח.

9. Midrash, Seder Olam Rabbah 2

רחל ולא נשאו בנות כ"ב כ"ב, שהיו תאומות.

In Practice

10. Rabbi Asher Weiss, Minchat Asher 2:74:3

ולכאורה היה נלענ"ד דכל עיקר הנהגה זו לא נאמרה אלא כאשר בקדימה עסקינן כגון כאשר שני האחים או שתי האחיות עומדים להינשא ואין כאן שאלה אלא של מוקדם ומאוחר, וכך משמע מלשון הב"ח והש"ך הנ"ל "אם אחים או אחיות יעשו להם נישואין... יקדימו לעשות נישואין לגדול בשנים". הרי דמירי כששנים יעשו נישואין והשאלה איזה מסיבה להקדים. וכעין כל הסוגיה דקדימה במצוות ובברכות, דמירי בשתי המצוות או שני המינים **מזומנים לפניו לברך עליהם**, והשאלה איזה להקדים. אבל כאשר שני האחים או האחיות הגיעו לפירקן אין כל חובה או אף מצוה על הקטן להתעכב ולהמתין לאחיו הגדול, ולא מיבעיא באיש שהוא מצווה במצות פו"ר אלא אף באשה שאינה מצווה בפו"ר הלא טב למיתב טנדו מלמיתב ארמלי (יבמות קי"ח ע"ב), ואין הקטנה מצווה להמתין לאחותה הגדולה. ובאמת כך נראה מוכרח מסברא דאל"כ לא נדע כמה זמן תמתין הקטנה לגדולה וכי לנצח צריכה היא להמתין ולהמנע מלהיות לאיש, לא יעלה כזאת על הדעת, ונתת דבריך לשיעורים.

וק"ו הדברים דמי שרוצה לשאת את הקטנה לאשה אין עליו כל קפידא ואינו מצווה לבטל מצותו מפני שאחותה הגדולה עדיין לא מצאה את בן גילה.

ובדרך זה נראה פשוט דאכן נהג לבן מנהג רמאות בנותנו ליעקב את לאה תחת רחל דיעקב אבינו חפץ היה ברחל וזה מצותו וגם רחל לא היתה מצווה להימנע מלהינשא ליעקב, ולכן פשע לבן בשקר וברמאות. אף שעצם דבריו של לבן "לא יעשה כן במקומנו לתת הצעירה לפני הבכירה" תורת אמת הן וממנו למדנו לדורות, כי אין כל סתירה בין הנחה זו לדבריו של יעקב אבינו והנהגתו. כל זה נראה פשוט וברור לענ"ד.

Side Notes

11. Rabbi Asher Weiss, Minchat Asher 2:74:4-5

ובאגרות סופרים (אגרת כ"ט) מצינו מכתב מופלא של רבינו החת"ס בענין נישואי בתו לפני אחיה הגדול ר' שמעון סופר. ובמכתב זה פונה החת"ס אל מחותנו אבי החתן בבקשה שירחיב את זמן החתונה עד שתי שנים בתקוה שעד אז ימצא את הזיווג הנכון לרבי שמעון וינשא, והביא את הא דבנות צלפחד וכתב "וגם סיפר לי מו"ר גאון ישראל מא"ה ר' נתן אדלר זצ"ל דבדידיה הוי עובדא ונכשל, על כן אין דעתי לעבור על דבר תורה מפני שיחת נשים" עי"ש.

והידוש גדול דבריו דאף שכבר באה בקשרי שידוכין, יינה מזוג וטבחה טבוח מ"מ ביקש מרנא החת"ס לעכב נישואיה. אמנם נראה ברור דאין זה אלא משום שלא היה כל חשש ועילה שתתפרד החבילה ומש"כ יש לה להתעכב בגלל אחיה הגדול. אך מ"מ הדברים חידוש שהרי החתן מצווה במצות פו"ר ומצות הנישואין ומהי"ת יתעכב ויבטל מצותו בשביל אחי הכלה הגדול, וצ"ע. ועוד למדנו מדבריו דאין קפידא אלא בנישואין אבל לא באירוסין (שידוכין) שהרי לא חשש החת"ס לשדך את בתו הצעירה לפני אחיה הגדול ורק בנישואין חשש. ואולי זה משום חשש שמא יקדימו אחר ברחמים...

והנראה עיקר בדברי החת"ס דמסתמא החתן דבוק היה בתורה בכל לבו ובכה"ג מותר לו להתעכב מלהינשא כמבואר בדברי הרמב"ם בפט"ו מהלכות אישות הלכה ב' והכלה שמחה גם היא להמתין לאחיה הגדול, וכל כה"ג שאין בזה סרך איסור, אכן ראוי לא לתת צעירה לפני הבכירה.

12. Rabbi Shalom Mordechai Schwadron (19th century Poland), Shu"t Maharsham 3:136

באחד שהי"ל עם אשתו בנות ומתה האשה ונשא אחרת והוליד ממנה בת ומת האב ואשתו השנית נשאת לאחר והחזיק בתה אצלה וכשגדלה בת כ"ב שנים עשה עמה שידוך עם ת"ח עשיר ועתה הבת הגדולה ממנה מעכבת מטעם לא יעשה כן במקומינו לתת הצעירה לפני הבכירה... וגם הוא שעה"ד כי הבכירה כבר בת כ"ז שנים ולא נזדמן לה שידוך, ומי יודע כמה תתעכב, ואם יבטל השידוך הזה של הצעירה מי יודע אם יזדמן לה שידוך הגון, וגם הוא שעה"ד כי דחיק לה להיות בבית אביה חורגה וסובלת צרות ועגמ"ג...

אך בנ"ד שהיא בת כ"ב שנים והוא שעה"ד והבכירה כבר בת כ"ז שנים בודאי ל"ש איסור זה, ובפרט שכבר נשתדכה לת"ח עשיר ומי יודע אם יזדמן לה שנית שידוך כזה, ואיסור זה אינו רק בכלל נימוס ודרך ארץ. והגם שבש"ע יו"ד סוסי' רמ"ד הובא ד"ז, מ"מ אינו דין גמור... ובתשו' א' כתבתי דדבר זה ל"ש רק בשתי בנות משא"כ בכך ובת, שהבן מצוה על פו"ר ולא הבת.